

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na 1/4 strani 30 K, na 1/8 strani 15 K in na 1/16 strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1904. Leto XXI.

Obseg: Snetljivost na govejem parklju. — Soseđa Razumnika prasičja reja. — K svarilu pred nakupom redilne štupe. — Kako je postopati z novim vinom pred zimo in spomladi. — Tečaj za vpeljavo in uredbo prigljudnih društev za govejo živino. — Navodila, kako je oskrbovati živino in oddajati mleko v zadružne mlekarnice. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Snetljivost na govejem parklju.

Pri govedu se prikazuje neka snetljivost kože nad parklji in med njimi, ob čemer se govedo v pričetku vedno slabo počuti. To bolezen največkrat dobiva delavna živina, zato je opravljeno sklepati, da ji je vzrok kak otisk, vdarec itd.

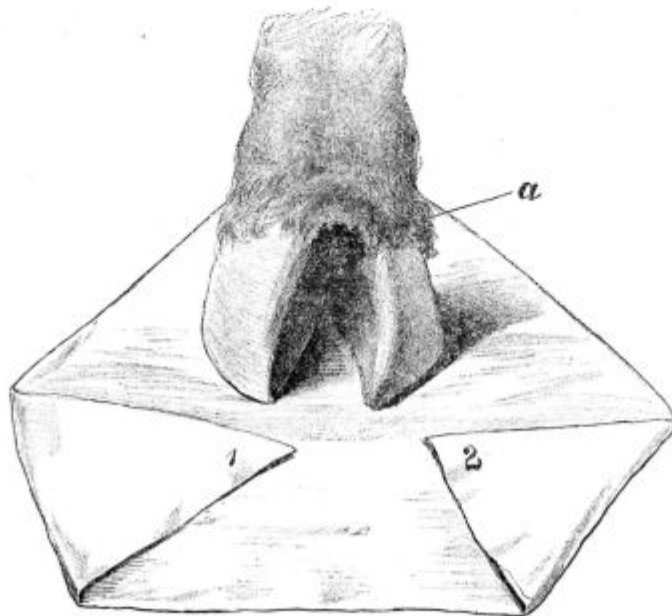
Govedo navadno zboli le na eni nogi. Vidi se, da žival hudo trpi; boji se stopiti na bolno nogo, zato najraje leži.

Nad parklji, v bližini mesta, kjer se parklja razcepita, se naredi vroča, trda, zelo boleča oteklina, ki parklja narazen tišči, kakor kaže podoba 54. Žival nerada je in ne prežvekuje. Čez 8 do 10 dni se naredi gnojna bulica, ki se predere, kadar je zrela, in iz nje izteče malo smrdečega gnoja. Včasih sega to gnojenje zelo globoko. Bolezni nikakor ni smatrati za nedolžno.

Zdravljenje te bolezni naj ima nalogo pospešiti segnojenje, in ko je gnoj dočistega odstranjen, nastalo rano kmalu zaceliti. V to svrhu je narediti obkladke iz lanene moke, iz kuhanega krompirja itd., ali je pa nogo kopati v gorke vodi. Varovati je pa nogo pred

mrazom, in se ne sme obkladati z ilom, izpirati z mrzlo ali s svinčeno vodo, ker vse to bolečine povečuje in zorenje bula ovira. Ko je gnojna bula dozorela, naj jo veččak predere ali naj se čaka, da se sama predere. Izpraznjena bula naj se razkuži z lizolom, ki naj se ga vzame 10 g na 1 liter gorke vode. Nato naj se noga ovije s predivom in se obveže s cunjjo, najbolje s trivoglato, kakor kaže podoba.

Če je vse ugodno, se noga ozdravi v 14 do 20 dneh; kadar je pa bolezen huda, je pa vsekako poklicati živinozdravnika.

Podoba 54.

Soseđa Razumnika prasičja reja.

XLII. Prasičja kuga.

To pot pa Razumnik sam, dobri svetovalac vseh vaščanov, zamišljeno stoji v svinjaku ter opazuje svinjo „Lado“, ki kar naprej pokšlja.

„Kaj je vendar svinji?“ misli sam pri sebi. „Kašelj kar ne odneha. Pred desetimi dnevi sem kupil to žival za drage denarje; 200 K sem moral šteti, in sedež.... Prvi dan je nisem čul kašljati, drugi in tretji dan

tud ne, zato je nisem osamil. Zdi se mi, da to pot nisem bil dosti previden in prebrisan, kakor o meni pravijo vsi vaščani.

Svinja je zopet začela pokašljevati. Razumnik stopi bliže in jo natančno ogleduje.

„Tudi sope težko,“ govori Razumnik sam s seboj. „Tega do sedaj še nisem zapazil. Sicer je to lahko od tega, ker je breja.“

V 14 dneh bo storila, in kakor kaže, bo imela veliko mladičev. Morda bo boljša, ko se izprazni; saj je mogoče, da jo muči pritisk na trebušno mreno. Le ta kašelj me vznemirja.“

„Ali svinja rada je?“ vpraša vstopivšo deklo.

„Ne je več toliko, kolikor pred tednom,“ odgovori dekla. „Že nekterikrat sem zapazila, da svinja ni korita dočistega izpraznila. Vsi drugi prasiči rajši jedo.“

„Prinesi nekaj klaje!“ veli gospodar.

Hitro je dekla prinesla otrobov in poparjenega krompirja ter je vse skupaj stresla v korito.

Pokašljujoča svinja je prišla počasi h koritu. Zbirčno je vohljala po jedi in nekaj požrla, a je zopet hitro odšla ter se zarila v steljo.

„Svinja je bolna, še celo zelo bolna!“ pravi Razumnik dekli. „Bolezen je hujša kakor bi človek navidez domneval; na pujske od te svinje nam ni misliti.“

Razumnik je šel na dvorišče, koder se je drvilo lepo število 5—6 mesecev starih pujskov. Pujsek je bil lepši od pujska. Z dopadanjem je gledal živahno čredo, ki je veselo okoli skakljala.

Na tihem je Razumnik izračunal, koliko v kratkem za te prasiče izkupi. Lepa vsota je bila. Izpod 70 do 80 K ni mislil dati nobenega teh prasičev. Za plemenske živali so bili prav gotovo toliko vredni.

Čemerni obraz se mu je razjasnil.

„Eden prasič sem ali tja“, se je tolažil. „Če bom imel z drugimi prasiči srečo, potem naj že v božjem imenu pogine ta plemenska svinja, čeprav sem res veliko pričakoval od nje, ker je iz jako imenitne reje. Če ne bo druge nesreče, potem se še vedno lahko zadovoljim, kajti ravno letos mi je dala prasičja reja prav lep dobiček!“

Prešlo je nekaj dni.

Bolni svinji se ni nič obrnilo na bolje; narobe: kašljanje in težka sapa sta se celo shujšala.

„Ce tako ostane, moram dati svinjo zaklati,“ je dejal neko jutro, ko je prišel v svinjak.

„Prav bojim se, da niti 3 dni več ne bo živela.“

„Danes ni svinja prav nič več jedla,“ pravi dekla.

„Niti kvišku je nisem mogla več spraviti.“

„Najbolje bo, če grem po živinozdravnika,“ odgovori Razumnik.

Hitro je šel iz svinjaka ter naročil hlapcu napreči koleselj.

K sreči je v mestu našel živinozdravnika doma, ki je šel takoj z Razumnikom. Ko sta prišla čez uro na dom, je bila svinja že tako slaba, da jo je kazalo kar zaklati.

Klavec je bil kmalu na mestu.

„Prav radoveden sem, kaj pokaže raztelesenje,“ pravi živinozdravnik Razumniku. „Bojim se, da ima svinja prav hudo bolezen.“

Ko je bila svinja zaklana in ves drob iz nje pobran, je živinozdravnik prav sumljivo privzdignil rameni ter je dejal: „Videti je vnetje pluč, prsne mreže in srčnega mehurja. Radoveden sem, kaj najdem v črevih.“ „Ali dovolite, da čreva razparam?“ vpraša Razumnika.

„Naredite vse, kar se Vam zdi potrebno,“ odgovori Razumnik.

„Če ne preiščem črev, ne morem izreči sodbe,“ pravi živinozdravnik. „V tem slučaju je prav posebno važno, da smo na jasnem glede bolezni.“

„Zakaj to?“ vpraša nekoliko prestrašen Razumnik. „Jaz si ne vem tolačiti, zakaj bi bilo tako važno ravno pri tem prasiču?“

„Ker se gre za prasičjo kugo!“ odgovori večji živinozdravnik. „To ni šala, in nepotrebnega suma bi tudi ne naredil rad napram veljavi, ki jo ima Vaša reja.“

„Bojite se, da bi utegnila biti svinjska kuga?“ vzklikne Razumnik prestrašeno. „To bi bilo grozno!“

„Več mesecev bi ne mogel prodati nobenega prasiča, in ves svinjak bi moral poklati.“

„To bi bilo pač najbolje v tem slučaju,“ pritrди živinozdravnik. „Sicer pa upajmo, da morda vendar ni kuga. Pa tu so čreva. Poglejmo, če najdemo v njih uljesa.“

Vzel je škarje in počasi razparal črevo.

Natančno je ogledoval notraunjščino črev, ko je oddrgnil vsebino in sluz.

„Če je kaj uljes, potem morajo biti tukajle,“ pravi živinozdravnik, parajoč črevo na mesto, kjer kolkovo črevo preide v obračilnico.

Natančno je pregledal ta kos, potem je pa dejal:

„Tu sta dve sumljivi uljesi. Veliki sta za desetico.“ Pokazal jih je Razumniku.

„Ali je sedaj gotovo, da je bila ta kupljena svinja bolna sa prasičjo kugo?“ vpraša Razumnik bojzljivo. (Dalje prih.)

K svarilu pred nakupom redilne štupe.

Vsak stan se sme za svoje koristi potegovati, in nikomur se ne zdi čudno, če kdo deluje v prosep kakega stanu. Delavci štrajkajo in izsiljujejo večje plače, vsled česar se vse podražuje. Tvorničarji narekujejo cene svojim izdelkom, in letošnja suša, ki je prizadela edinole kmetovalce, je celo morala služiti za izgovor, da so podražili na pr. železo in petrolej. Suša in železo ali petrolej! Ali ni to smešno?

Če rečemo, da se sme vsak stan potegovati za svoje koristi, pa ta izrek vendar ni veljaven. Če kmetovalec ali kmet kaj zase zahteva, pa je hitro ogenj v strehi; vsi združeni padejo nadenj. To je povsodi in tudi pri nas, recimo na Kranjskem, in zlasti v Ljubljani.

Ubogemu kmetskemu stanu, ki je v svoji ogromni večini še premalo poučen in zato ni razsoden, dajejo lepe besede, a da bi mu res pomagali, na to malokdo pošteno misli.

In ravno tisti, ki imajo vedno hinavsko besedo za kmeta, mu v odločilnem trenutku ponujajo kamenje namesto kruha.

Ko smo bili pred dvema letoma za združenje kmetovalcev, da bi se podražilo mleko, ki mu je cena že desetletja enaka in današnjim razmeram nikakor več primerna, so nas tožili, da kmetovalce ščujemo; dobivali smo pretilna pisma, in ni ga bilo slovenskega časnika na naši strani.

Ni večje kuge za kranjske kmetovalce, kakor je ljubljanska tobačna tvornica, ki pobere vse ženske posle in ostalim podražuje mezde, kakršnih kmetovalci ne morejo zmagovati. Ali je kdo izmed prijateljev kmeta na to mislil, ko so delavke te tvornice štrajkale? Vsak prijatelj naših kmetov bi takrat moral reči taki delavki: „Če ti ni všeč, pa pojdi nazaj na kmete krave past.“ Ali je kdo to rekel? — Niheč.

V 20. letošnji številki „Kmetovalca“ smo kmete svarili pred nakupovanjem predrage, poleg tega nepotrebne redilne štupe za goved, prasiče itd. Ta štupe

ni nič drugega kakor nova iznajdba, da se kmetom denar iz žepa krađe.

Namesto da bi vsi časniki, ki niso hinavski in ki pravijo, da se za kmeta potegujejo, že zdavnaj poprej opravičeno napadli kranjsko kmetijsko družbo, ker kmeta ni poprej svarila, kakor so to storili vsi drugi kmetijski zastopi v Avstriji in v inozemstvu, so pa ti pošteni ravno zato napadli kmetijsko družbo, ker se je za kmeta potegnila. Poleg tega pa se prav premišljeno lažejo, da je podpisanez iz zlih namenov napadel nekega izdelovalca redilne štupe, dasi ni omenil nobenega imena, saj je domače izdelovalce redilnih štip (kterih je 5) imel najmanj v mislih, ker so najmanj nevarni nasproti tujim, ki so deželo preplavili z agenti in zato kmeta desetkrat tako derejo kakor domačini.

Pač žalostno za naše razmere je, da se sploh more kaj takega dogajati in da imajo izsesovalci kmeta zagovornike še celo med tistimi ljudmi, ki se rede izključno od kmetskega dela in po kmetovih ramah kvišku plezajo.

Kmetje naj spoznajo, da je c. kr. kmetijska družba kranjska vedno odločno in odkritosrčno na njih strani, zato naj se je vedno tesneje oklepajo ter naj se ravna po njenih navodilih.

V 20. št. „Kmetovalca“ smo svarili pred nakupom redilne štupe. To svarilo v polnem obsegu vzdržujemo, in le prosimo naše ude, da se svarila drže in to svarilo naprej širijo. Svarili bomo kar naprej in se ne bomo nikogar bali. Če pisca teh vrst zaradi spolnovanja dolžnosti zmerjajo za kapitalista in mu hočejo tem potom osebno škodovati z ozirom na dejstvo, da so se kmetom vbijali v glavo napačni pojmi o kapitalizmu, potem je na to psovko (?) ponosen, ker ga zelo razlikuje od onih zaničevanja vrednih kapitalistov, ki ubogega kmeta izsesavajo, in od čifutskih časnikaev, ki njih početje odobrujejo.

Glede redilne štupe same bomo pa še večkrat pisali in nikdar ne bomo nehali kmete svariti in poučevati. V kratkem upamo objaviti sodbo c. kr. kmetijsko-kemijskega preskušališča na Dunaju o vrednosti te štupe.

Za danes priobčimo naslednje:

Koroški deželni zbor je v seji 20. oktobra t. l. naredil poseben ukrep proti prodajanju redilne štupe.

Na Ogrskem izdelovalce redilnih štip iztiravajo, ker ogrska vlada skuša preprečiti izsesavanje kmetovalcev, zato se ti „tvorničarji“ preseljujejo k nam.

Na Nemškem, zlasti na Bavarskem in Saksonskem, je trgovina z redilnimi štipami prepovedana že od l. 1903., oziroma je podvržena določilom glede tajnih sredstev, ki se smejo prodajati le v lekarnah z natančno napovedbo, iz česa so. Vsako krošnjarenje je strogo prepovedano.

Posebno svarimo pred agenti, ki po deželi okrog ponujajo redilno štipo pod raznimi imeni, kakor „animal“ z Dunaja, „radicin“ iz tvornice v Olomucu, „L. dunajska redilna moka“ od Hoffmanna z Dunaja, razne štupe iz draždanske tvornice, ki ima podružnico v Ustju na L. (Češko) in se sama hvali, da ima 1200 agentov. V kratkem prijavimo še druga imena. Vsak zaveden kmetovalec naj agentu z redilno štipo vrata pokaže! G. Pirc.

Kako je postopati z novim vinom pred zimo in spomladi.

Pravilno spravljeno novo vino je sedaj večinoma že pokipelo in se je tudi precej učistilo, zlasti ono, ki je pokipelo s pečli vred, ki ima torej mnogo čreslovine

v sebi. Bolj kalna pa so vina, ki je v most prišlo poleg zdravega tudi mnogo gnilega in zelenega grozdja. Tako vino ne samo da se počasneje čisti, marveč tudi barvo izpremeni, če ostane le malo časa na zraku v bolj gorkem kraju, ter dobi tudi zoprno, neprijeten okus po gnilobi. Zato pa vsakdo previdno ravna, če novo vino na ta način preskuša, je li bilo pravilno spravljeno ali ne. Vina, napravljena iz samo zdravih jagod, ne izpremene močno in hitro svoje barve, t. j. ne porjavé ali počrné in se ne skalé, četudi ostanejo več dni v kozarcu. Sicer tudi ta vina na zraku nekoliko porumené, odnosno pordecé, toda to je naraven pojav, ki se kaže pri vsakem mladem vinu, če pride z zrakov v dotiko.

Naravno čiščenje vina se vrši stem, da se po burnem kipenju na dno usedajo kvasne glive in vse druge kalnost povzročujoče snovi, to so beljakovine, razne kisline (birsas) in druge primesi, kakor baker, apno, žveplo itd. Ker se ta godlja prične čez več časa razkrajati, nekako gniti, če ostane nedotaknjena v sodu, se v njej razvijajo razni smrdljivi duhovi, ki potem lahko vse vino pokvarijo, če se vino ne loči pravočasno od te godlje. Posebno se to prav pogostokrat dogaja pri vinih, napravljениh iz mnogo gnilega grozdja.

Vsakega umnega vinogradnika glavna skrb bodi torej, da vino pravočasno loči od drož, t. j. da vino pretoči. Stem, da vino pretoči, ga ne obvaruje samo pokvarjenja, marveč se tako vino tudi hitreje očisti, dobi lepšo rmenkasto, odnosno rdečkasto barvo in prijetnejši okus in duh.

To pretakanje se mora izvršiti že sedaj, vsekako pa pred Božičem; drugo pretakanje se pa izvrši spomladi, marca, aprila, najkasneje maja meseca. Pri prvem pretakanju, torej sedaj, naj se gleda, da pride vino kolikor mogoče z zrakov v dotiko, zlasti če diši po žveplu in če je močno kalno, da barvo naglo izpreminja. Tako pretočeno vino se močno nasiti zraka, izgubi duh po žveplu ter se kmalu popolnoma popravi. Pri sumljivih vinih, ki se težko čistijo, naj se sodi zažveplajo, preden se vanje vlije pretočeno vino, in sicer se zažge 1 kos žvepla na 3—5 hl, kar je odvisno od kalnosti vina. Premočno se zopet ne sme žveplati, ker potem bi vino dobilo duh po žveplu.

Preden se prične pretakati, se klet dobro prezračí, in še bolje je, če se na predvečer v kleti zažge nekoliko žvepla ter se čez noč dobro zapre. Žveplo pomori razne škodljivce, ki jih je vedno vse polno v zraku. Pretaka naj se, če le mogoče, ob lepem, ne deževnem vremenu. Da mora biti vsa posoda jako snažna, z mrzlo in z gorko vodo oprana, če ni bila več tednov rabljena, se razume samoobsebi.

Da se ne napravi kan (bela mrena na vrhu), se mora po dvakrat na teden zaliti. Sodi se sedaj z veho zabijejo, pa vendar ne pretrdo, ker se še vedno razvija nekoliko ogljikove kisline. Fr. Gombač.

Tečaj za vpeljavo in uredbo priglednih društev za govejo živino.

Zadnjič smo nakratko sporočili, da se je vršil na posestvu c. kr. visoke šole za kmetijstvo v Grossenzersdorfu pri Dunaju tečaj za izobraženje mlekarških priglednikov, ki je trajal od 24. do 29. oktobra t. l. Danes nam je o tem tečaju naslednje poročati.

Ta tečaj je priredilo kmetijsko ministrstvo s tem namenom, da se prično snovati tudi v Avstriji prigledna društva za govejo živino po zgledu takih društev na

Danskem in da se začne s pregledovanjem mlečnosti in donosnosti krmljenja najprej na kmetijskih šolah, kjer se imajo pozneje tudi prirejati tečaji za izobraževanje mlekarških priglédnikov.

Kakor znano, vladajo na Danskem v tem oziru zgleadne razmere pri reji goveje živine. Tam ni gospodarjem vseeno, koliko mleka namolzejo od posameznih krav in koliko krme se porabi za vsako kravo posebej, ampak, preudarni kakor so, pazijo na to, da se porabljen krma tudi kolikor mogoče izplača z mlekom. Vsaka krava je danskemu kmetu nekaka mlečna tvornica, ki izdeluje mleko iz cenejše krme. Krma je sirovina, mleko je izdelek. Krave, ki premalo molzejo v primeri s porabljenim krmo, se odstranijo od nadaljnje reje.

Da je mogoče dognati, kako se porabljen krma izplačuje pri posameznih kravah, je treba paziti na mlečnost krav in na porabo krme. Tega pa ne delajo živinorejci, ker jim manjka v to potrebnega časa in potrebne sposobnosti, ampak to delo opravljajo „kontrolni azistenti“ ali „mlekarški priglédniki“, ki so nalašč za to nastavljeni. Interesirani živinorejci (15, 20 in več) stopijo skupaj in ustanove med seboj „priglédno društvo za govejo živino“. To društvo najame potem mlečnega priglédnika, navadno izšolnega učenca kake kmetijske šole, ki ima že nekaj izkušnje. Ta hodi potem okoli gospodarjev, da preceni in preračuni mlečnost in porabo krme pri posameznih kravah.

Priglédna društva se snujejo na Danskem le za bližnjo okolico, in mnogi priglédniki opravljajo ta posel kot postranski zaslužek. Njih naloga je pa naslednja:

1.) da s pomočjo molže na poskušajo določujejo, koliko molzejo posamezne krave, in da preiskujejo, kako mastno je mleko; to je potrebno zaradi tega, ker se po maščobi mleka ravna tudi množina, oziroma vrednost pridelanega masla;

2.) pregledujejo in določujejo, koliko krme se porabi za posamezne krave, in

3.) izračunijo na podlagi mlečnosti in porabljen krme, kako se izplačuje pri posameznih kravah krmljenje, ali z družimi besedami, koliko stane 1 l mleka, oziroma 1 kg presnega masla pri posameznih kravah.

Slabe molznice, ki slabo plačujejo porabljen krmo, se odstranijo, dobre pa obdrže. Za rejo se odbirajo le teleta od najboljših krav. Tako napreduje reja in tako se množe tudi njeni dohodki.

Pri nas se danes za vse to veliko premalo menimo, — in to je napaka! Po naših hlevih se redi vse vprek, naj so živali dobre ali slabe za užitek. Pri nas se gleda bolj na število kakor na dobičkonosnost! Dokler bodo pri nas take razmere, toliko časa ne more biti pravega napredka. Živali, ki ne ustrezajo ne po svoji mlečnosti, niti po drugih lastnostih, naj se odstranijo, kajti časi, ko se je živina redila zastran potrebnega gnoja, so minuli. Dandanes se mora reja izplačati, in gnoj mora biti postranski pridelek!

Zato se moramo pa tudi pri nas malo bolj zanimati za to, kolike koristi nam dajejo krave s svojim mlekom in kakšne stroške imamo s pokladanjem različne krme. Važno je to posebno za kraje, kjer se gospodarji v večji meri pečajo z rejo molznih krav in kjer je mlekarstvo glavni dohodek živinoreje.

V zgoraj navedenem tečaju so udeležniki opazovali 13 molznih krav. Uspehi, ki so se pokazali v teh dnevih, so bili jako zanimivi in poučni. V prvih dveh dneh se je doznalo, koliko je potrebovala vsaka posamezna krava krme, potem se je pa pazilo na mlečnost. Pri tem se je pokazalo, da so se krave različno okoriščale s po-

rabljeno krmo. Tako je n. pr. krava št. 29. — dva meseca po porodu — molzla tako malo, da so znašali stroški za 1 l mleka 12 h in za 1 kg presnega masla 2·30 K. Veliko boljša za užitek je bila krava št. 4., ki je molzla — tudi dva meseca po porodu — 12 kg mleka na dan, in so pri ujej znašali stroški za 1 l mleka 7 h in za 1 kg masla 1·70 K. Najboljši uspeh je bil pri kravi št. 9., ki je mesec po porodu molzla 16 kg mleka na dan, in so pri nji znašali stroški za 1 l mleka 6 h, za 1 kg presnega masla pa 1·30 K.

Udeležniki tečaja so imeli največ opravka seveda z opazovanjem mlečnosti in z računovodstvom, ki je potrebno, da se izkaže mlečnost in donosnost krmljenja. Razen tega je bilo vsak dan nekaj ur pouka. Poučevali so dr. Adametz o krmljenju in o pomenu redilnih snovi v krmi, potem o mlečnih znakih; dr. Winkler o sestavi vimena, o tvorbi mleka, o molži in o različnih okolnostih, ki vplivajo na mlečnost; in dr. Reisinger o napakah in boleznih na vimena. Hegelundov način molže je praktično razkazoval in vodil Alfonsus. Tečaj je obiskal tudi znani veččak Gierth, konzulent za živinorejo in planinarstvo v kmetijskom ministrstvu, ki se je udeležil tudi razgovora o uredbi priglédnih društev v Avstriji.

R.

Navodila, kako je oskrbovati živino in oddajati mleko v zadružne mlekarne.

1. Opravila v hlevu.

a) Skrbi, da bo v hlevu vedno čist, zdrav zrak in enakomerna toplina, 15—17° C. To je neobhodno potrebno, da živina ostane zdrava in nam daje primerno korist. V mrzlem hlevu porabi živina več telesne toplote, in zato potrebuje več hrane; v pretoplem hlevu se pa živina preveč omehkuži, lahko zbolí in oslabi.

Primerno hlevsko toplino dosežemo poleti z zračenjem, v hudi vročini poškopimo tla s hladno vodo, pozimi pa zapremo okna in vrata in jih ovijemo s pleteno slamo.

b) Imej hlev vedno snažen in zatiraj mrčese, skrbi, da gnojnica odteka iz hleva, da so snažne jasli in istak tla.

c) V hlevu mora biti svetlo; vendar pa škodujejo solnčni žarki, ki svetijo naravnost v oči, in vznemirjajo živino.

2. Oskrbovanje živine.

a) Imej živino vedno snažno, skrbi za dovolj stelje, snaži in čisti jo, kajti le tedaj ti ostane zdrava in le od take moreš pričakovati dobička.

Ravnaj z živino prijazno in previdno, ne pretepaš je, nalagaj ji na voz kolikor more lahko vleči.

Če je količkaj mogoče, ji redno daj priliko, da se bo mogla gibati po svežem zraku, tudi pozimi.

Skrbi za dobre pašnike; brez njih ni misliti na umno živinorejo.

b) Vsa dela v hlevu, kakor krmljenje, kidanje in molžo, je opravljati mirno in vsak dan redno ob določenem času. Prebavila se navadijo na določen čas, in tedaj se s krmo najbolj okoristijo.

c) Ljudje z nalezljivimi boleznimi ne smejo k živini in k mleku.

d) Zapiši dan, kdaj si kravo pripustil k biku.

3. Krmljenje.

a) Najprej pokladaj slabšo krmo, pozneje pa boljšo.

b) Krmi kolikor mogoče enako klajo in v enaki meri.

c) Klaja ne sme biti blatna ali pa pomešana s peskom ali z zemljo. Jasli in korita naj bodo vedno snažne in čiste. Pokvarjene krme ne pokladaj.

d) Ne napajaj pred krmljenjem, ker voda izplakne prebavljajoče sokove.

e) Prememba krme se mora le polagoma vršiti, ker hitra menjava krme škoduje živini.

f) Po krmljenju naj živina počiva, ker počitek pospešuje prebavljanje.

g) Kravi, ki daje mnogo mleka, daj tudi več močne krme.

h) Ne daj živini nikdar takšnih snovi, ki živino žejajo.

i) Daj živini redno vsak dan 20 g soli na komad.

j) Pitna voda naj bo vedno dobra, čista in pozimi ne premrzla.

4. Molža.

a) Snaga je glavna stvar pri molži in pri mleku sploh. Imej torej mlečno posodo snažno, na snažnem in zračnem prostoru, nikdar pa ne v hlevu.

Umij si dobro roke vselej pred molžo. Obleci snažno obleko pri molži.

b) Obriši dobro vselej pred molžo kravi vime s snažno cunjjo in ne umivaj vimena.

c) Ne vpij nad kravami in ne pretepaj jih pri molži; le tedaj dobiš vse mleko od njih.

d) Molzi čisto, ker se vsled tega mlečna žleza bolj razvije; dobi se več in boljšega mleka. Zadnje mleko je bolj mastno kakor prvo, zato je izmolsti vsako kapljo. Molzi z vso roko in dobro predelaj vime, pomisli da se mleko dela v vimenu, zato iztiskaj tudi to, ne pa samo zizke.

e) Molzi vedno natanko ob določenem času, ne enkrat prej, drugič pozneje.

5. Oddaja mleka v zadružne mlekarne.

a) Vsak zadružnik mora mleko svojih krav nepokvarjeno, kakor pride od krave, dobro precejeno oddati naravnost v mlekarne.

Zadružniki ne smejo drugam prodajati mleka, masla in sira od onih krav, ki so jih zglasili zadrugi.

b) Oddajati je mleko hitro po molži. Mleko je takoj po molži odstraniti iz hleva, in sicer od vsake krave posebej. Če se mleko le enkrat vsak dan odda zadrugi, tedaj se mora opoldansko in večerno mleko takoj po molži dobro shladiti in postaviti na hladen prostor, ki je samo zato, ne pa v kakšno klet, kamor se spravljajo vse mogoče reči, ali pa se postavi v svežo vodo. Posoda mora do tedaj, da se odpošlje, ostati odprta, potem se pa dobro zapre. Od vsake molže je mleko oddati v posebni posodi.

c) Za mlečno posodo mora vsak zadružnik sam skrbeti. Mlečna posoda se mora po vsaki rabi dobro omiti s toplo vodo in posušiti; najmanj enkrat na teden pa očistiti tudi s sodo. Mlečna posoda se ne sme za nič drugega rabiti kakor edino le za mleko. Mlečni vozovi morajo biti na zmeteh, da se preveč ne stresajo.

d) Prepovedano je, oddajati mleko od krav 4 tedne pred in 5 dni po otelitvi; nadalje od krav, ki so bolne na vimenu ali sploh, ki dobivajo zdravila in ki iz kakega dela vimena dajejo pokvarjeno mleko. Od novo dokupljenih krav je oddajati mleko šele tedaj, ko je njega dobrota dognana.

e) Vodeno, postano, kislo, nesnažno in sploh pokvarjeno mleko se ne sme dajati v mlekarne.

Legvart.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 221. Kakšna je tista maža, ki se z njo zdravi krak na konjski nogi? (J. Ž. v V.)

Odgovor: Maže za zdravljenje kraka so različne, in vsaka ni priporočena za vsak krak, kajti ravnokar nastali krak zahteva drugačnega zdravljenja kakor zastarel. Krak obstoji v tem, da nastane na kosti izrastek. Ta izrastek se ne da odpraviti, temveč obstoji zdravljenje kraka v tem da se skuša odpraviti šepanje, kar se popolnoma le malokdaj doseže. V pričetku se krak zdravi z mažo iz 1 g rdečega jedovega živega srebra, zmešanega z 10 g vazeline. Če to sredstvo nič ne izda in ni čutili posebne vročine, potem se rabi maža iz španskih muh. Seveda mora konj med zdravljenjem počivati. Vse te maže dobite v lekarni, in sicer na recept živinozdravnika, ki ga Vam odločno priporočamo vprašati. — Če je krak zelo trdovraten, potem je zadnje sredstvo izžiganje z razbeljenim železom, kar pa more pravilno izvršiti le živinozdravnik.

Vprašanje 222. Štajerska kmetijska družba priporoča v svojih izvestjih klajno apno z 71% fosforove kisline, in sicer ceneje kakor je Vaše klajno apno, ki ima le 40% fosforove kisline. Prvo je res tamne barve in ima zoprni duh, a živina se ga privadi in ga potem rada žre. Ktero klajno apno priporočate Vi? (J. M. v S.)

Odgovor: Vaše vprašanje izvira od tod, ker dotičnega razglašal v Gospodarskem glasniku štajerske kmetijske družbe niste prav brali. Tamkaj se ponuja klajno apno, ki je pa pravzaprav le kostna moka za gnojenje, z 71% fosforovokislega apna, dočim je v našem klajnem apnu 40% fosforove kisline, in sicer vezane na apno, in je zato v našem očiščenem klajnem apnu več fosforove kisline. Če bi mi kostno moko iz neizbranih in neočiščenih kosti dajali za klajno apno, bi jo tudi lahko dajali tako ceno, ali pa še ceneje, ker imamo tvornico v Ljubljani. Sicer pa štajerska kmetijska družba tudi oddaja čisto klajno apno z zajamčenimi 40% fosforove kisline po 21 K v vrečah po 100 kg. Ta cena velja za dunajski kolodvor, dočim velja pri nas 22 K na ljubljanskem kolodvoru, dasi mi klajno apno tudi iz Dunaja dobivamo. Vsekako je čisto klajno apno bolj priporočeno in ga tudi lahko v Gradcu dobite.

Vprašanje 223. Kaj povzroča pri svinjah vnetje pljuč? Moja svinja je dobila drugi dan po oprasitvi pljučnico, ki smo jo sicer ozdravili. Ker je pa boljše, bolezen sploh preprečiti kakor jo zdraviti, zato prosim odgovora, kako se žival obvaruje pred pljučnico? (J. M. v S.)

Odgovor: Vzroki pljučnici so različni; zato so tudi njene oblike različne. Kataralična pljučnica nastane vsled prehlajenja, krupezna vsled okuženja, hipostatična vsled dolgega ležanja; četrte vrste pljučnica je pa tista, ki nastane vsled tega, če pridejo v pljuča kakšne reči, na pr. seneni ali steljni prah, na pašnikih suho umetno gnojilo i. t. d., in če se pljuča kakorsibodi ranijo. Iz tega tudi lahko posnamete, kako je živali varovati pred pljučnico. Vaša svinja je brzkome imela hipostatično pljučnico, ker je breja preveč ležala in se ni dovolj pregibala na prostem, oziroma je niste vsak dan na sprehod gonili ali silili.

Vprašanje 224. Kako naj kisam zelje in repo, da dobim dobro kisavo, kajti nakisano zelje in repa mi vsako leto segnijeta, se usmradi, da nista za rabo? (J. K. v K.)

Odgovor: Da se Vam ne posreči, narediti kislega zelja in repe, bo vzrok napačno ravnanje. Kar je pri kisanju zelja upoštevati, to velja tudi za repo, zato Vam tu podamo kratek navod, kako se kisa zelje:

Ko zelje popolnoma dozori, se poreže ter čedno otrebi vse gnilobe in druge nesnage, pa tudi zelenih listov, tako

da ostane le bela glava. Le iz čisto osnaženih glav se dá napraviti zelje, da je, kadar je kislo, lepe citronovorumene barve, ki očem posebno prija. Če bi se pa za kisanje porabilo tudi zeleno listje, bi kislo zelje imelo neprijetno, temnozeleno barvo. Razrezati se mora zelje lepo in kolikor moči drobno; le tako napravljeno zelje se lahko jemlje iz posode, kadar se rabi. Preden pa se zelje vloži v kad, jo je treba dobro pregledati, kajti odkar se je zadnje zelje vzelo iz nje, so se morebiti na dnu napravile kake luknje ali razpoke, skozi ktere bi utegnili odtekati zelnica. Vsled tega bi zelje v kadi porjavelo, ostalo bi trdo ter bi se popolnoma izpridilo. Dobro je torej kad kakih 4—8 dni, preden se vánjo dene zelje, do vrha naliti z vodo ter jo tako pustiti. To pa je že zato koristno, ker jo je mogoče potem znotraj popolnoma osnažiti. Jako napačno pa je, da semtertja puščajo v kadi vso nesnaga prejšnjega leta ter novonarezano zelje denejo kisat v neosnaženo posodo. Kakor pevsod, poudarjati je treba tudi tukaj, da je in mora biti tudi pri kisanju zelja snaga vedno prva! Ko je kad pripravljena, pripraviti se morajo tri deske, ki se polože na potlačeno zelje, kadar je kad polna. Razume se pa, da deske ne smejo presegati dolgosti dna. Kadi so namreč navadno tako napravljene, da se proti dnu počasi zožujejo, in če bi bile deske predolge, uprle bi se v kad, in zelje bi se gotovo izpridilo, če bi se ne opazilo to še v pravem času. Ko je vse to pripravljeno, očedi se primerna množina kamenja, ki jo mislimo naložiti vrhu zelja. Kadar je kad pomita, osnažena in na svojem mestu, dene se vanjo kaka dva jerbasa razrezanaga zelja ter se prav dobro potlači. Ko se to zgodi (ali že prej), se po zelju potrese kaki dve pesti soli. Na to se zopet dene zelje in nanje sol ter se tako nadaljuje toliko časa, dokler ni posoda polna do vrha. V nekterih krajih natresejo med zelje tudi nekoliko kuminovih zrn, kar mu daje posebno prijeten duh. Vrhu zelja se polože celi zeln listi, tako da pokrivajo vse zelje. Na to se polože deske, nanje pa se naloži kamenje. Kadar se nalaga kamenje, se mora paziti posebno na to, da se naloži ravnotežno, da se pri vsedanju zelja ne podere, kar se jako rado zgodi. Kad, v kateri se kisa zelje, mora imeti kakih 10 cm od zgornjega roba luknjo, da se skozi po cevi odteka zelnica. Ko je kamenje naloženo, se zelje zalije z vodo do vrha kadi. To so glavna vodila pri pripravljanju kislega zelja. Kdor se ravna po njih, si bo gotovo pripravil dobrega zelja za kupčijo ali za domačo porabo. Zelje bo imelo prijeten duh in okus. Seveda je pri že kislem zelju vse leto posebno treba paziti na snago. Kdor ne bo vsak teden snažil svojega zelja po površju, mu bo začelo smrdeti in bo postalo neužitno. Končno naj še omenim, da je treba vedno paziti na to, da zelje v kadi ne zmrzne, preden ni kislo. Zelje, ki zmrzne med kisanjem, dobi blede, neprijetno barvo in se nikdar popolnoma ne skisa.

Vprašanje 225. Vsi moji prasiči, starejši kakor pujski, se kar naprej drgnejo, ker jih silno srbi, in pri tem prav nič ne uspevajo. Spomladí so mi vsi pujski poginili. Kopenje živali in snaženje svinjaka ni nič izdalo. Sedaj imam tri tedne stare pujske, ki se tudi že drgnejo, kajti srbi jih, da je kar groza. Kaj je temu vzrok, ali morda kri? Sčim naj prasiče krmim, da bodo uspevali kajti sedaj so kar mršavi? (V. K. v G.)

Odgovor: Če Vaši prasiči nimajo kake bolezni, ki je že omenjena v spisu „Sosedu Razumnika prasičja reja“, tedaj so prav gotovo garjavi. To naše mnenje potrjuje dejstvo, da niso bolni le mladiči, temveč vse živali. Garje povzroči mala živalca, pršica, ki živi na koži ali pa v koži. Skoraj vsaka žival ima svoje vrste pršice, in tudi prasič jo ima, in sicer tako, ki rije v koži, tamkaj kri pije ter povzroča neznošno srbečico, vsled česar so živali nemirne, ne uspevajo, slabejše, t. j. mlade, celo poginejo. Garjavost je nalezljiva,

in sicer od prasiča do prasiča in na psa ter narobe. Druge živali prasičje garjavosti ne nalezejo in tudi človek ne. Garjavosti ni težko pregnati. Prasiče dobro namažite z navadnim milom ter pustite namazane ves dan. Nato jih dobro zmite z mlačno vodo in zdrgnite s krtačo. Pazite, da se v sedanjem času pri tem snaženju prasiči ne prehlade! Tako izprane, zdrgnjene in posušene prasiče potem skrbno namažite s kreozotom, in sicer 1 del kreozota (dobi se v lekarni) na 25 delov olja. Kreozot umori pršice v eni minuti. Namesto kreozota je ravnatoko dober bencin, a je silno nevaren, ker se nad vse rad užge, a ga ni moči z nobeno rečjo ugasiti. Če mažete z bencinom, ne sme biti blizu nobene luči ali goreče smodke. Svinjak je tudi očistiti in vse oprati z močnim lugom. Če priporočano ravnanje ne pomaga prvič in prasiče zopet srbi, je pranje in mazanje takoj zopet ponoviti. Poročajte nam o uspehu.

Vprašanje 226. Prosim pouka v „Kmetovalcu“, kaj mi je storiti, ker je vsa moja živina tako revna. Imam dve leti staro brejo junico, ki ima po glavi in vratu polno bradavic, kakor gobe velikih; imam dobre krave, ki jim dobro pokladam, pa se nič ne zrede, vidim, da imajo uši, a jih ne morem odpraviti; osemmesečno zrebe, ki dobiva dobro klajo in vsak dan nekoliko ovsu, se nikamor ne gane, vedno je medlo; dalje imam 9 mesecev staro svinjo, ki jo bole noge, pa ne vem, kaj ji je in kako jo je zdraviti. (I. R. v N.)

Odgovor: Popravite hlev kakor se spodobi, da se bo gnojnica sproti odtekala; naredite zračne oddušnike, ki bodo hlev venomer prezračevali; naredite okna, da bo mogla svetloba v hlev, kajti brez solnčne svetlobe ni življenja; snažite živali kakor je predpisano, in pokladajte poleg dobrega sena, rezanice, korenja itd. tudi nekaj močnih krmil, kakor ovsu, otrobov, oljnih tropin, pa bo živina dobro uspevala, ne bo ušiva in prašičev ne bodo noge bolele. — Vaši bohinski hlevi pa niso hlevi, temveč nesnažni in nezdravi brlogi, in seno iz Vaših rovt je silno slaba klaja, ki ji nedostaja rudninskih redilnih snovi, zato pa živali ob njem ne uspevajo. Skoraj edino seno, ki ga imate, je iz rovt, kjer 100 in 100 let kosite, ne da bi kdo kdaj gnojil, zato ni čudno, če je to seno slabo, oziroma zanič. Gnojite svoje rovte in zlasti ne pozabite na umetna gnojila, pa boste dobili dvakrat, trikrat toliko, in sicer dobrega, redilnega sena. Hleve je seveda tudi korenito popraviti. Za sedaj Vam pa ne moremo drugega svetovati, kakor da hlev po možnosti posnažite, da pokladate močnih krmil v zadostni množini in da dajete tudi klajnega apna.

Vprašanje 227. V hlevu mi delajo podgane veliko nadlego; nastavljal sem jim pasti, a nobena se ni vjela, zato prosim nasveta, kako jih je zatreti? (J. F. v Zg. Š.)

Odgovor: Če hočete podgane zatreti, je prvi pogoj, da jim vzamete vsa skrivališča; zato je vse zidovje popraviti, luknje s cementom in steklenim drobirjem zazidati in sploh nobenega skritega prostorčka pustiti, kjer bi podgane imele zavetišče. Podgane same se pa preganjajo z mački, s psi, s pastmi in strupom. Največ doseže pes, ki je priučen na lov na podgane. Pasti so tudi dobro sredstvo, a lov z njimi je treba razumeti, kajti podgane so najprebrisanejšje živali. Zaradi te lastnosti je podganam tudi s strupom težko priti blizu. Tisto jed, kamor se jim misli dati strupa, jim je najmanj 10—14 dni nezastrupljeno pokladati, in šele, ko so so podgane brezdvomno te jedi privadile, jim jo je dati nekega dne zastrupljeno. Vaba in strup pa imata biti tako prirejena, da podgane ne postanejo prezgodaj oprezne.

Vprašanje 228. Imam mnogo jablan iz loškega okraja, ki rode droben in sladek sad. Hočem jih precepiti, zato vprašam, ktere jabolčne vrste priporočate v to svrho? (J. V. v O.)

Odgovor: Za preceppljenje Vam priporočamo angleško zlato parmeno, kaselsko, kanadsko in blenhajmovovo rejneto, hlebčarja, čebularja, mašanekarja itd.

Vprašanje 229. Imam nekoliko strm travnik s plitvo zemljo, ki sem ga polovico lansko leto pognojil z umetnim gnojem, in sicer sem vzel 4 vrste gnoja, ki sem jih potem po dve in dve skupaj zmešal. Kakšen bo uspeh, ali sem prav ravnal in ali imajo oni prav, ki trdijo, da umetna gnojila ne veljajo, ker se z njimi travnik spridi, kajti če se potem redno ne gnoji, pa ne rodi več? Ali mi priporočate tudi drugo polovico travnika pognojiti z umetnimi gnojili? (I. P. v. S.)

Odgovor: Če nam ne poveste, s katerimi umetnimi gnojili ste pognojili, Vam ne moremo točno odgovoriti. Sploh se nam čudno zdi, kakšne 4 vrste umetnega gnoja ste imeli na razpolaganje in kdo Vam jih je priporočil. Ker ste lansko leto gnojili, lahko sami vidite, če je bilo kaj uspeha, in ne vemo, zakaj nas po nečem vprašate, kar sami lahko vidite, mi pa ne. Govoričenje kmetov, da so umetna gnojila zanič, ker se pozneje zopet morajo rabiti, če naj travnik rodi, je ravno tako bedasto, kakor če bi mi Vam rekli, hlevski gnoj na njivi ni zanič, ker se mora redno rabiti. Umetna gnojila so gnoj, kakor hlevski gnoj, niso nikaka čudotvorna štupa, rabiti se morajo istotako redno, kakor vsak drug gnoj. Zapomnite si: Le tisto, kar se v zemljo dene, se more v obliki pridelka iz nje vzeti; iz nič ni nič, brez gnoja ni pridelka, in samo Bog je iz nič svet vstvaril. Seveda, mnogo naših nepoučenih kmetov bi najraje kupilo za par vinarjev čudotvorne štupe, ki bi jo po njivah potresli, da bi potem za oreh debela pšenica kar samaodsebe rasla, ali pa še boljše, kar z medom namazani štruktli. To je tudi vzrok, da se zaradi enakih obljub marsikteri domišljav kmetovalec da oslepariti z redilno štupo za živino, dočim bi ne žrtvoval vinarja za fosforovo kislino v obliki umetnih gnojil; in te redilne snovi manjka njegovi kmetiji na vseh straneh.

Vprašanje 230. Ali tudi redilni prašek, ki ga pod imenom „animal“ tako silno priporočajo, ni nič koristen, kakor drugi redilni praški? (I. P. v. S.)

Odgovor: Tudi o temu prašku velja vse tisto, kar smo pisali o redilnih štupah sploh. Zapomnite si: Kolikor bolj kako tako tako reč priporočajo, tem sumljivejša je in tem bolj je oškodovan tisti, ki se da premotiti.

Vprašanje 231. Doma mislim dati narediti sadno stiskalnico, zato vprašam, če more domač kovač železo na stiskalnici s kakšno rečjo tako prevleči, da ne bo prišlo za moštom v dotiko? (I. Ž. v. Sl. J.)

Odgovor: Kovač to prav lahko naredi, in sicer z navadno kovaško peglo, ki jo tako rabijo na pr. na železnih okovih voz, da ne rjavijo. Vijak se seveda ne more s peglo prevleči, zato ga je pa imeti snažnega in ga je s kako mastjo mazati, vsled česar tudi ne pride v mošt toliko železa, da bi delal nepriliko.

Gospodarske novice.

P. n. gg. družbene ude uljudno opozarjamo, da smo nabiralne pole za udnino za l. 1905. doposlali gospodom načelnikom podružnic, in sicer s prošnjo, da naj izvolijo udnino pobrati do 10. decembra. Nekatere ude smo prosili za udnino kar naravnost, in te tudi prosimo, naj nam jo kmalu pošljejo, ker nam je sedaj laže urediti zadeve udov, kakor ob novem letu, ko se delo tako silno nakopiči.

* Nakupovanje dobrega, sladkega sena. Za tiste kraje, koder je bila suša, se bo nakupilo seno. Seno mora prejemnik, oziroma kupec, takoj plačati, dočim bo že-

lezniška voznina plačana iz dotične državne podpore. Smatra se, da na Kranjskem ne manjka sena, pač pa da ga imamo za prodaj. Naša družba je bila pozvana, naj nakupovanje posreduje; zato prosimo vse tiste, ki imajo seno naprodaj, da nam stavijo ponudbe, in sicer za stisnjeno sladko seno v celih vagonih. Cena sme biti z ozirom na kakovost blaga najvišje 6 do 7 K za 100 kg stisnjene in v vagon vložene blaga. Splošna zveza kmetijskih zadrug na Dunaju (Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Wien, I. Schauflegasse, 6), ki ves ta nakup končno zvrši in razdelitev sena določuje, je tudi voljna dati na razpolaganje senene stiskalnice, žico za vezanje in rjuhe za pokrivanje vagonov. V tem slučaju se mora seveda cena senu znižati. Po dosedanjih določbah se ima kranjsko seno porabiti za po suši prizadete primorske pokrajine.

* **Vino za deželno poskusno klet v Ljubljani,** ki se meseca decembra zopet otvori, naj izvolijo vsi tisti kranjski posestniki poslati, ki želijo, da se njih vino spozna in proda. Poslati je najmanj 50 l. Vino se seveda plača. Glede podrobnosti in preden se vzorec pošlje, se je obrniti na vodjo deželne poskusne kleti, na gospoda potov. učitelja Gombača v Ljubljani.

* **Opozarjamo na razpis daril za stare, zveste kmetijske posle,** ki je objavljen v tej številki med uradnimi vestmi, ter prosimo gg. bralce našega lista, naj posle, ki imajo pravico do daril, nanj opozore, oziroma jim pomagajo sestaviti prošnje.

* **Tomasovo žlindro** ima družba od sedaj naprej samo 16 odstotno v zalogi, ker nemške tvornice, ki imajo v Trstu zalogo, nimajo 18 odstotne za to leto več na razpolaganje. Od novega leta naprej bo pa poskrbljeno, da se bo dobivala tudi 18 odstotna in druga.

* **Opozarjamo na gnojenje z umetnimi gnojili to jesen** in prosimo gg. ude, naj gnojila, t. j. Tomasovo žlindro, kalijevo sol, oziroma kajnit, kmalu naroče, drugače bo težko točno postrezati, kajti jeseni je silen naval na železnih in se mora računati z zamudami. Cene so naslednje: Tomasova žlindra 16 % po 5 K 80 h, kalijeve sol po 12 K 60 h in kajnit po 6 K. Vse cene veljajo z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

* **Lanene in sezamove tropine** ima družba vedno v zalogi in oddaja lanene tropine po 18 K in sezamove po 16 K 100 kg. Oboje tropine se oddajajo zmlete in presejane le v vrečah po 50 kg, ter veljajo označene cene v družbenem skladišču, oziroma na ljubljanskih kolodvorih.

* **Klajnega apna** je družba kupila za prihodnjo zimo več vagonov, vsled česar je dosegla ugodnejše cene in ga more ceneje oddajati. Odsej ga odaja v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev za zavoj, vozni list itd. 30 h. — Manj kakor 5 kg se ne razpožilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štupami za živino.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano, ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 50 h 100 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. Vsaki naročitvi je pridejati 15 h za vozni list in za stroške ob sprejemu denarja, ki se v Ljubljani morajo plačevati.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice novomeške, ki bo v četrtek, dne 15. decembra 1904 ob dveh popoldne v hiši gosp. Jakšeta v Novemestu (pri Slonu).

S P O R E D:

1. Poročilo o delovanju l. 1904.
2. Poročilo o računih.
3. Volitev računskih pregledovalcev.
4. Predlogi za občni zbor v Ljubljani.
5. Strokovna razprava o vprašanju:

„Kakšne vrednosti je simodolsko plemo za napredek živinoreje po Dolenjskem“.

Poročevalec g. pristav V. Rohrmann.

Opomnja: Če se ob zgoraj določenem času ne snide zadostno število udov, se bo pol ure pozneje vršil drug občni zbor z istim sporedom ne glede na število navzočih.

Odbor kmetijske podružnice v Novemestu,
25. novembra 1904.

V. Rohrman, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Št. Petru na Krasu, ki bo 8. decembra t. l. popoldne po božji službi v posposojilnični hiši.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikovo.
2. Pobiranje letnine za l. 1905.
3. Volitev.
4. Razni nasveti.

Št. Peter, 23. novembra 1904.

Za načelništvo:

Anton Abram, kurat.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Šentvidu nad Ljubljano, ki bo v nedeljo, 4. decembra 1904 popoldne po krščanskem nauku v Cebavovi dvorani v Šentvidu.

S P O R E D:

- 1.) Poročilo načelnikovo.
- 2.) Plačevanje udnine za leto 1905.
- 3.) Vpisovanje novih udov.
- 4.) Naročanje drevesec.
- 5.) Razni Predlogi in nasveti.

Kmetijska podružnica v Šentvidu,
dne 17. novembra 1904.

Anton Belec.

Opomnja: Če bi v določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo čez pol ure vršil drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih udov.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah (Gorenjsko), ki bo v četrtek, 8. decembra 1904 ob trehpopoldne po večernicah v šoli.

S P O R E D:

- 1.) Poročilo načelnika.
- 2.) Volitev načelnika in odbornikov.
- 3.) Pobiranje udnine za l. 1905. in naročanje drevesec.
- 4.) Slučajnosti.

Begunje, 19. novembra 1904.

V. Zavri.

Opomnja. Če bi ob določeni uri ne bilo zadostno število udov, se bo zborovanje vršilo pol ure kasneje, brez ozira na število udeležencev.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Spodnji Idriji, ki bo dne 11. decembra t. l. ob enajstih popoldne.

S P O R E D:

- 1.) Poročilo tajnikovo in blagajnikovo.
- 2.) Pobiranje udnine za l. 1905.
- 3.) Razni nasveti.

Načelništvo kmetijske podružnice v Spodnji Idriji,

dne 21. novembra 1904.

Fr. Cadež.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Radomlju, ki bo dne 4. decembra t. l. popoldne ob 3 v šoli.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikovo.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Nasveti, ktere kmetijske potrebščine naj se pri c. kr. kmetijski družbi za l. 1905. skupno naroče.
4. Pobiranje udnine.
5. Raznoterosti.

V Radomlju, 20. novembra 1904.

Iv. Kuhar, načelnik.

Razpis daril

iz cesarja Franca Jožefa I. zaklada za stare in zveste kmetijske posele.

Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron.

Ta darila se razdele meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so npravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eninihi hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani.

Prošnje je vložiti

do 10. decembra t. l.

pri podpisnem odboru.

Vsaka prošnja (ki je ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva.

Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, ki so jim taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo narede namesto njih.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. novembra 1904.

Listnica uredništva.

J. Ž. v V. Kako morete kaj takega vprašati? Vsak tak strošek se edino pametno in pravično more razdeliti le po premoženju, velikosti posestva, davku itd. in bi bilo zelo bedasto, če bi kočar moral ravno toliko plačevati za gozdnega čuvaja, kakor posestnik cele kmetije.

A. P. v P. Kako postopati, da se bo Vaša junica ubrejila, Vam moremo le tedaj svetovati, če vemo vzrok, zakaj se ne ubreji. Takih vzrokov je več; nekteri se dajo odpraviti, drugi ne. — Meso stare govedi se mora dlje kuhati, ali pa je za kuhanje vzeti Papinov lonec, kjer se meso kuha pod višjim pritiskom in v večji vročini. — Za mešanje z jabolčnikom so najprimernejša močna in trpka vina, na pr. kak črn istrijanec.

M. K. v P. Deževnica, ki teče v kapnico, se da na tak način očistiti, da teče skoz cedilnik, kjer je spran pesek ali sviz.

F. K. v T. Tujega psa, ki ga lovec najde v svojem lovu lovečega, sme ustreliti. Vsekako je pa seveda bolje, gospodarja takega psa na to opozoriti, da nanj pazi in da pozneje ne nastane nepotrebno sovraštvo.

I. H. v Sv. V. Dotična gozdna parcela je sicer že Vaša; Vi smete žnjo po eti. kar Vam drago in ste tudi zavezani pogozditi jo na ukaz okrajnega glavarstva, vendar morete dobiti samosvoj lov šele tedaj, ko bo minula sedanja zakupna doba lova.